

GRONDSLAG – Karmelbeweging

–1996–

I. Achtergronden

Reeds vele jaren participeert een steeds groter wordende groep mensen aan allerlei gestalten van Karmelitaanse spiritualiteit, variërend van persoonlijke contacten met leden van diverse Karmelgroepen van 1e en 2e orde, of deelname aan Karmeldagen tot het volgen van cursussen aan het TBI.

Vanuit deze levendige relatie tussen “leken” en leden van de 1e en 2e orde is het initiatief ontstaan om deze groep van ‘losse individuen’ enigszins een structuur te geven, welke voorlopig werd genoemd: de Lekenkarmel. Hoewel er dus al sprake was van een levendige relatie tussen leken en 1e en 2e orde, werd het toch als goed ervaren om een formeel onderscheid te maken teneinde de interactie vruchtbaarder te laten zijn wat betreft ieders mogelijkheden, verwachtingen, verschillen, vragen, eigenheid etc. Hierbij dient opgemerkt te worden dat er vanuit beide kanten een behoefte leefde hiertoe over te gaan.

Het Bestuur van de Karmelorde bood vervolgens, letterlijk en figuurlijk, de ruimte aan de leken om zelf initiatieven en gedachten rond een dergelijke structuur te ontwikkelen. Hierdoor ontstond als het ware een platform waarbinnen en waardoor de mogelijkheid tot onderlinge ontmoetingen geschapen werd en ervaringen konden worden gedeeld. Vanaf 6 maart 1993 startte de Lekenkarmel haar oprichtingsfase, welke is uitgemond in haar feitelijke oprichting op 7 oktober 1995 te Nijmegen. Als resultaat van een groeiend bewustzijn van haar eigen identiteit en plaats binnen de Karmelorde, heeft men toen uiteindelijk gekozen voor een passende naam:

KARMELBEWEGING

II. De identiteit van Karmelbeweging

De behoefte tot het ontwerpen van een structuur voor hen die op enigerlei wijze rond de Karmel cirkelen, heeft geleid tot het bewust worden van de noodzaak tot het expliciet formuleren van gedachten rond een eigen identiteit:

Karmelbeweging laat zich kennen als een beweging van mensen die zich geraakt en geboeid weten door het Geheim van God. Deze mensen voelen zich aangesproken door het erfgoed van de Karmel: haar spiritualiteit en mystiek, Regel en traditie en het centraal stellen van God's Aanwezigheid in het leven van het lid van Karmelbeweging.

Wat Karmelbeweging maakt tot een beweging van leken is, dat mensen vanuit allerlei achtergronden, maatschappelijke status en vorming, betrokkenheid, zich engageren met de Karmel en haar spiritualiteit, doch niet (willen) kiezen voor een toetreding tot de reguliere orde. Zij willen binnen hun eigen levenssituatie /staat de karmeliaanse spiritualiteit beleven en vorm geven. Zij voeden dit engagement aan de bron van de Karmel, aan de zuster/ broederschapsbeleving met de 1e en 2e orde.

‘Het gezegde, dat de Carmel een Orde ‘sans façade’ (zonder gezicht) is, bevat een diepe waarheid. Wat uiterlijk zichtbaar wordt, onthult niet het geheim van de Carmel, omdat dit geheel geestelijk is. Het is niets anders dan de intimiteit met God. Dit is het echte mysterie van de Carmel. Mysterie, en daarom nooit helemaal te omschrijven, maar enkel te beleven’.

Uit: Carmel, no.1 (1948, blz.52) door Mathias Arts.

De Karmel, haar Regel en traditie, spiritualiteit en mystiek, zijn de bestaansgrond van zowel de 1e en 2e orde als van Karmelbeweging. De laatste is nu een nieuwe loot op de oeroude levende stam van de Karmel in wie zij haar voeding vindt, maar beide worden in de diepte aangeblazen door dat Geheim van God. Het onderscheid daarentegen wordt gevonden in de vormgeving van deze bestaansgrond. Als Karmelbeweging wil men in de eerste plaats samen met de 1e en 2e orde zoeken naar eigentijdse wegen om dit Karmelerfgoed te bewaren en door te geven, haar spiritualiteit te beleven en daarvoor een draagvlak scheppen in de wereld waarin we leven. Daarnaast betekenen “Karmelwaarden” als gerechtigheid/solidariteit/vrede i.c. haar spiritualiteit daarin voor de leken belangrijke richtinggevers om in het eigen maatschappelijk en persoonlijk leven vorm te geven aan het geraakt zijn door God. Doordat de leden juist binnen hun eigen situatie willen staan in de Karmelitaanse spiritualiteit, wordt Karmelbeweging gekenmerkt door een grote diversiteit aan beleving en vormgeving. Deze diversiteit kan beschouwd worden als een krachtig gegeven. Figuurlijk gezien biedt het Karmelbeweging een grote ‘ruimte’, waarbinnen ieder een plek kan vinden rond het Midden op haar of zijn wijze en vanuit haar of zijn specifieke achtergrond. Dit spanningsveld tussen het gemeenschappelijke en dragende Midden en de grote diversiteit van vormgeving is kenmerkend voor de identiteit van Karmelbeweging.

III. Doelstelling van Karmelbeweging

Karmelbeweging wil als structuur de mogelijkheid bieden aan leken om zich expliciet te engageren met de spiritualiteit en mystiek, regel en traditie van de Karmelorde.

Door deze betrokkenheid wil men enerzijds uitdrukking geven aan een persoonlijke bezieling, verwant aan deze spirituele traditie van de Karmel, zowel binnen de eigen levensstaat en levenssituatie als in de betrokkenheid bij de Familia Carmelitana.

Anderzijds beoogt Karmelbeweging een ruimte te scheppen waar de aanwezigheid van de Onnoembare een uitnodiging betekent tot steeds voortdurende en verdiepende omvorming in Zijn onvoorwaardelijke Liefde.

Door elkaar in deze geest te ontmoeten wil Karmelbeweging de spiritualiteit van de Karmel levend houden en in de toekomst verder ontwikkelen, rekening houdend met de mogelijkheden en beperkingen van de tijd en de maatschappij waarin wij leven.

Karmelbeweging wil een platform zijn waar leken elkaar kunnen ontmoeten om elkaar te helpen zoeken naar vormgeving en verdieping van deze spiritualiteit op diverse niveau's:

1) Op microniveau: in de eigen levenssituatie/staat, indien mogelijk samen met een bestaande Karmelgroep en/of samen met andere leden van Karmelbeweging in de eigen omgeving.

2) Op mesoniveau: binnen het groepsgebeuren van Karmelbeweging op ontmoetingsdagen teneinde:

a) bij elkaar te komen, ervaringen te delen en uit te wisselen;

b) inspiratie op te doen, om je van hieruit op je eigen plek gedragen te weten door mensen die vanuit eenzelfde inspiratiebron leven en daaraan concreet vorm willen geven in hun leven;

c) aandacht te schenken aan bezinning, stilte, gebed en liturgie;

d) zich verder te vormen in de Karmelspiritualiteit.

Hiernaast wil Karmelbeweging zorg dragen voor vormingsmogelijkheden van haar leden met betrekking tot een persoonlijk geestelijk leven.

3) Op macroniveau: vanuit Karmelbeweging in relatie met de Karmelorde op nationaal en internationaal niveau.

De wisselwerking tussen deze drie niveau's kan bij een verdere ontwikkeling van een spiritualiteit van de leek binnen de Karmelorde vruchtbaar werken.

Karmelbeweging wil als verband voor leken binnen de Karmelorde voorwaarden scheppen om het contact met de eerste en tweede orde op zowel lokaal, regionaal als landelijk niveau te continueren en te bevorderen. Samen met hen wil Karmelbeweging zoeken naar eigentijdse wegen om gezamenlijk het Karmelerfgoed te beleven, te bewaren en door te geven. Samen bevinden we ons op gemeenschappelijk grond en kleuren elkaar zo tot een grote Karmelfamilie. Onderling contact en uitwisseling vanuit diverse invalshoeken kan inspirerend en verrijkend werken.

Het beleven, continueren en doorgeven van de Karmelspiritualiteit krijgt hierdoor in onze huidige wereld een breder draagvlak.

Karmelbeweging beschikt hiertoe over de volgende middelen:

- een eigen bestuurlijk verband, dat ruimte en middelen biedt tot realisering van haar doelstellingen
- het organiseren van een halfjaarlijkse ontmoetingsdag voor leden van Karmelbeweging
- deelname aan bijeenkomsten van de Karmelorde op nationaal, regionaal en lokaal niveau
- februik van het vormingsaanbod van de Karmelorde
- gebruik van talenten binnen Karmelbeweging aanwezig ten aanzien van geestelijke vorming en begeleiding.

IV. Canonieke aspecten van Karmelbeweging

Gezien de ontwikkelingen tot nu toe lijkt vanuit kerkrechtelijk oogpunt beschouwd de private vereniging als juridische structuur het meest te beantwoorden aan de huidige situatie.

Volgens het kerkelijk recht valt een dergelijke structuur onder het zgn. ‘Verenigingsrecht’: “Verenigingen waarvan de leden, in de wereld deelnemend aan de geest van een of ander religieus instituut, onder de hogere leiding van dit instituut een apostolisch leven leiden en naar de christelijke volmaaktheid streven, worden derde orden genoemd of met een andere passende naam aangeduid” (C.303)

Voor een nadere omschrijving van het begrip ‘vereniging’ zegt C.298.par.2 : “In de Kerk zijn verenigingen welke onderscheiden zijn van de instituten van gewijd leven en de societeiten van apostolisch leven, waarin christengelovigen, hetzij clerici hetzij leken hetzij clerici en leken samen, in gemeenschap pelijke inspanning ernaar streven een meer volmaakt leven te leiden of de publieke eredienst of de christelijke leer te bevorderen, of andere werken van apostolaat, namelijk initiatieven van evangelisatie, werken van vroomheid of caritas, te beoefenen en de tijdelijke orde met christelijke geest te bezielen”.

De Codex (= het kerkelijk wetboek) vervolgt dan in C.299. par.1: “Het komt de christengelovigen onverkort toe om door het aangaan van een onderlinge private overeenkomst verenigingen op te richten om de doelstellingen waarover in C.298. par.1 , na te streven.” En par.2 zegt: Dergelijke verenigingen worden, ook als zij door het kerkelijk gezag geprezen of aanbevolen worden, private verenigingen genoemd.”

C.304 bakent heel duidelijk de juridische voorwaarden af: “Alle verenigingen van christengelovigen, hetzij publieke hetzij private, met welke titel of naam zij ook genoemd worden, dienen hun eigen statuten te hebben waarin omschreven worden de doelstelling van de vereniging of haar sociaal object, haar zetel en bestuur en de voorwaarden welke vereist zijn om er deel van uit te maken, en waarin haar werkwijzen bepaald worden, evenwel rekening houdend met de nood of het nut van tijd en plaats”.

C.304.Par.2. vervolgt: “Zij dienen een titel of naam te kiezen die aan de gebruiken van tijd en plaats aangepast is en waarvan de keuze vooral bepaald is door de doelstelling zelf die zij beogen.”

Samenvattend: Karmelbeweging wordt als private vereniging opgericht als nieuwe afzonderlijke tak binnen de Karmelorde, waarbij de leden geassocieerd lid zijn van de vereniging (dus niet van de orde).

Als vereniging kent Karmelbeweging haar eigen zelfstandig doel en organisatie. Als private vereniging valt zij onder toezicht van het bevoegde kerkelijke gezag, in casu de provinciaal van de Karmelorde.

Deze verbondenheid van de orde met Karmelbeweging kent echter ook een wederkerig karakter: “De instituten dienen echter als zij met hen verbonden verenigingen van christengelovigen hebben, deze met bijzondere zorg bij te staan, opdat zij vervuld worden van de echte geest van de familie”. (C677. par.2)

V. De organisatie van Karmelbeweging

A. De interne structuur

Karmelbeweging kent een horizontale, democratische structuur. Ieder lid is door zijn/haar lidmaatschap betrokken bij en verantwoordelijk voor de voortgang van het groeps en groeiproces van de Beweging.

Teneinde de besluitvorming niet nodeloos te vertragen, kiest Karmelbeweging vanuit haar midden een Stuurgroep, die tot taak heeft gekregen de ontwikkeling en de belangen van Karmelbeweging te initiëren en te stimuleren. De Stuurgroep heeft het vertrouwen van de leden gekregen dit proces te bewaken en als motor te fungeren.

De stuurgroep bestaat uit 5 leden, afkomstig uit Karmelbeweging. Desnoods kan de stuurgroep tijdelijk haar bezetting uitbreiden met leden van Karmelbeweging.

Zij kiest intern haar voorzitter, secretaris en penningmeester.

De leden van de stuurgroep worden gekozen door de leden van Karmelbeweging, waarbij telkens twee personen na twee jaar vervangen zullen worden.

Tot haar taken behoren:

- a. Het bewaken, behartigen en bevorderen van de doelstellingen van Karmelbeweging.
- b. Beheer financiën,
- c. Zorg voor het secretariaat.
- d. Kontakten leggen en onderhouden met de eerste en tweede orde en andere personen en instanties, middels de daarvoor aangewezen kontaktpersoon.
- e. Het twee keer per jaar organiseren van een landelijke ontmoetingsdag waarbij de doelstellingen zo goed mogelijk worden opgenomen in het aangeboden programma.
- f. Indien nodig nieuwe initiatieven ontwikkelen. (regionale netwerken).
- g. Feeling houden met de ‘basis van Karmelbeweging’, om te horen wat daar aan mogelijke verlangens en wensen leeft.
- h. Inventariseren van en alert blijven op mensen die zich actief kunnen en willen inzetten voor het groeiproces van Karmelbeweging.

B. Het lidmaatschap van Karmelbeweging

Het lidmaatschap van Karmelbeweging wordt bepaald:

- a. Doordat de persoon in kwestie aan de stuurgroep van Karmelbeweging de wens te kennen heeft gegeven dat men lid wenst te worden van Karmelbeweging.

- b. Dit lidmaatschap wordt dan officieel bevestigd op een (eerstvolgende) lekenkarmeldag.
- c. doordat deze persoon de doelstellingen van Karmelbeweging positief onderschrijft.
- d. doordat men aan een aantal bijeenkomsten van de lekenkarmel (minimaal 2) heeft deelgenomen (“waar het gevoegelijk kan”) en
- e. hierna een kennismakingsgesprek heeft gehad met de daartoe aangestelde leden van Karmelbeweging. (Voor zo’n gesprek kan men contact opnemen met een van de leden van de stuurgroep).
- f. doordat men als lid van Karmelbeweging betrokkenheid toont bij zowel Karmelbeweging als de Karmelorde in haar geheel.
- g. Dit engagement is gericht op een persoonlijk omvormingsproces, waaraan de mate en de wijze van betrokkenheid ondergeschikt zijn.
- h. doordat men jaarlijks contributie betaalt.
- i. Door lid te worden van Karmelbeweging draagt men naar vermogen en op verschillende wijzen bij tot het realiseren van de doelstellingen van Karmelbeweging.

Het kennismakingsgesprek ten behoeve van het verwerven van het lidmaatschap van Karmelbeweging kent de volgende aandachtspunten:

- informatie over de lekenkarmel, haar structuur, achtergrond, relatie tot de 1e orde.
- gezamenlijk bespreken van de doelstellingen van Karmelbeweging.
- bespreken van mogelijkheden van lidmaatschap/binding.
- mogelijk aanbieden van een gesprek met een geestelijk begeleider indien hier behoefte of aanwijzingen toe bestaan.

Voor het voeren van deze kennismakingsgesprekken worden per (karmel)regio 1 of 2 personen, voor een periode van 4 jaar, aangesteld die van binnenuit goed kunnen luisteren en die het vermogen hebben tot het voeren van een goed gesprek. Deze personen zijn al langere tijd vertrouwd vanuit de eigen ervaringvorming met de Karmel en haar spiritualiteit. Een aspirantlid kan één van deze personen als gesprekspartner kiezen.

Samenvatting

‘Karmelbeweging’ is als structuur ontstaan vanuit de wens van zowel de orde van de Karmel als de ‘leken’ om te zoeken naar een manier om de lekenbeweging die in de traditie van de Karmel reeds bekend was, in een nieuw jasje te steken.

Vanaf maart 1993 tot oktober 1995 hebben velen vanuit de lekenbeweging hun beste krachten gegeven om deze structuur te bouwen op basis van een gezonde spirituele identiteit binnen de traditie van de Karmel en waarin velen zich thuis konden voelen, ieder op zijn eigen wijze.

Op 7 oktober was de oprichting van ‘Karmelbeweging’ dan toch een feit, als het resultaat van een groeiende bewustwording van haar eigen identiteit.

'Karmelbeweging' vindt haar eigenheid in het spanningsveld tussen een aantal fundamentele bouwstenen.

Ten eerste wordt de beweging gevormd door leken, die binnen hun eigen levenssituatie/staat de karmelitaanse spiritualiteit willen beleven en vorm geven, echter zonder dat zij toetreden tot de reguliere orde.

Op de tweede plaats is het bestaan van deze lekenbeweging gebaseerd op de geraaktheid van ieder door het Geheim van God's Liefde. Het is de kern, het Midden waardoor en waaromheen mensen elkaar ontmoeten.

Ten derde is 'Karmelbeweging' ingebed in de traditie van de orde van de broeders en de zusters van de berg Karmel. Op basis van traditie en op grond van haar inspiratie is men fundamenteel met elkaar verbonden. Maar het is daarentegen de vormgeving die 'Karmelbeweging' haar eigen plaats naast 1e en 2e orde verleent.

Vanuit deze identiteit wil 'Karmelbeweging' een plaats zijn waar leken elkaar kunnen ontmoeten om elkaar te helpen de spiritualiteit van de Karmel levend te houden en in de toekomst verder te ontwikkelen. Deze ontmoetingsmogelijkheden kunnen een bron zijn van waaruit de omvormende werking van God's Liefde steeds meer gestalte krijgt op zowel micro, meso als op macronivo.

'Karmelbeweging' voegt zich als lekenbeweging in een oude traditie binnen de Karmel waarbinnen leken hebben gezocht naar eigentijdse vormen van karmelitaanse spiritualiteit. In kerkjuridisch opzicht heeft men deze vormen 'derde orden' genoemd, als een technische term voor deze structuur. De manier waarop deze vorm gestalte kreeg varieerde van uiterst vroom en strak intern gericht tot een lossere verband dat zich meer richtte op de heersende tijdgeest. Het zoeken naar een passende inhoud is derhalve een tijdgebonden factor, waarin het kerkelijk wetboek de nodige ruimte biedt.

Als derde orde valt 'Karmelbeweging' onder het zgn. 'Verenigingsrecht', d.w.z. dat 'Karmelbeweging' als private vereniging opgericht wordt als nieuwe afzonderlijke tak binnen de Karmelorde, waarbij de leden geassocieerd lid zijn van de vereniging (dus niet van de orde). Als vereniging kent 'Karmelbeweging' haar eigen zelfstandig doe en organisatie. Als private vereniging valt zij onder toezicht van het bevoegde kerkelijke gezag, in casu de prior provinciaal van de Karmelorde.

Naast een eigen doelstelling kent Karmelbeweging ook een eigen organisatie, die zo licht mogelijk is gehouden wat betreft haar structuur. Ieder lid is derhalve door zijn/haar lidmaatschap betrokken bij en verantwoordelijk voor de voortgang van het groeps en groeiproces van de Beweging. Door lid te worden van Karmelbeweging draagt men naar vermogen en op verschillende wijzen bij tot het realiseren van de doelstellingen van Karmelbeweging. Voor het regelen van haar praktische zaken kiest men een stuurgroep, die bestaat uit vijf leden. Leden van de stuurgroep worden benoemd voor een periode van drie jaar.